

ศิลป์... ศิลปากร*

สถาพร นิยมทอง

ปาลิดา เอ็มช้บุตร**

ภายในงานพระราชพิธี รัฐพิธี และงานสำคัญต่าง ๆ เราจะได้ชมและรับฟัง บทเพลงอันไพเราะ ซึ่งมีส่วนสำคัญให้งานนั้น ๆ ครบองค์ประกอบ ทั้งยังช่วยขับ กล่อมเสียงเพลงให้บรรยากาศภายในงานรื่นรมย์ ซึ่งผู้ที่อำนวยเพลงเพื่อกำกับ จังหวะดนตรีให้ถูกต้อง แม่นยำ และมีความพร้อมเพรียงนั้น นิตยสารศิลปากร ฉบับนี้ จะนำท่านมาทำความรู้จักกับบุคคลที่ได้กล่าวถึงข้างต้น ท่านได้ฝากผลงาน ทรงคุณค่าให้กรมศิลปากรอย่างมากมาย...**คุณสถาพร นิยมทอง นักวิชาการ ละครและดนตรี ๙ ชช. (ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านดุริยางค์สากล) กรมศิลปากร**

* หมายถึง ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญในงานสาขาต่าง ๆ ทุกด้านอันเป็นภารกิจของกรมศิลปากร.

** นักวิชาการเผยแพร่ชำนาญการ กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักบริหารกลาง กรมศิลปากร.

ชีวิตในวัยเยาว์...

ผู้เขียนชาวยุทธ สถาพร พี่นเพเป็นคนลุ่มน้ำท่าจีน เกิดที่อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี คุณพ่อเป็นครูที่โรงเรียนวัดบางใหญ่ คุณแม่เป็นแม่บ้าน มีพี่น้องทั้งหมด ๖ คน สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ สาขาวิชาเอกดุริยางค์สากล ได้รับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๙ และเข้าศึกษาต่อที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จนได้รับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอกดุริยางค์สากล เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐

จุดเริ่มต้นของการเป็นศิลปินเพราะใจรัก...

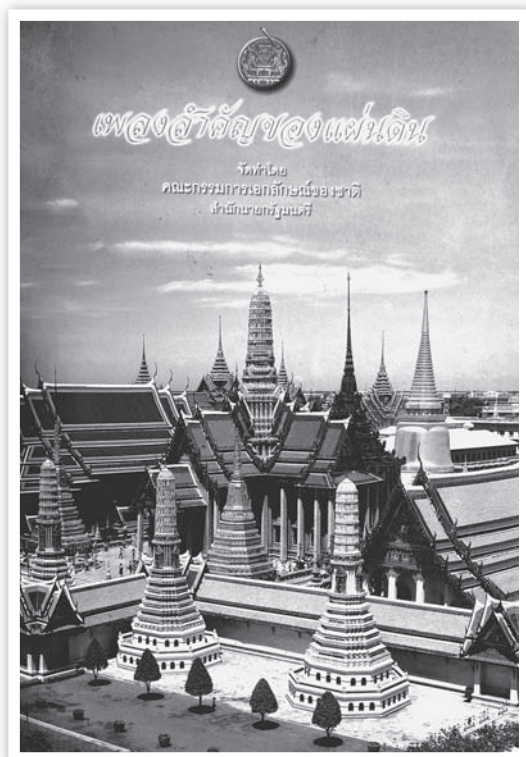
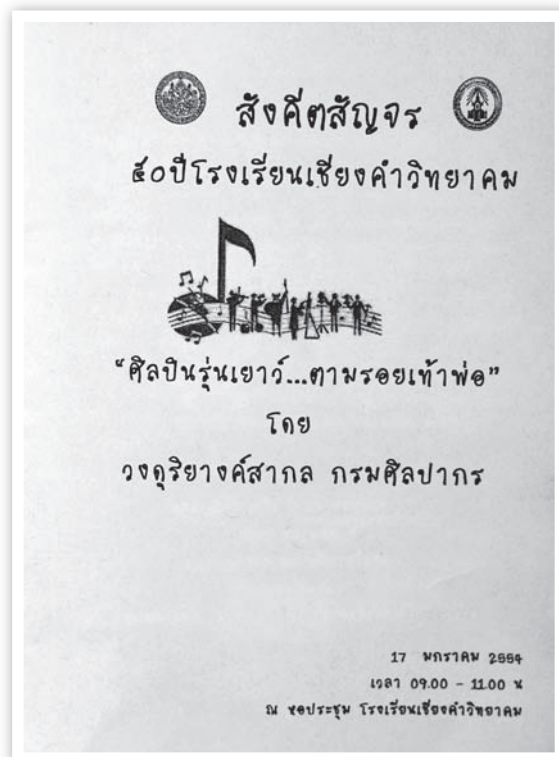
ผู้เชี่ยวชาญ สถาพร เล่าให้ฟังว่า “คุณพ่อมีวงดนตรี (เป็นวงแตรชาวบ้าน) ผมได้ฟังคุณพ่อเล่นดนตรีร่วมกับสมาชิกเพื่อน ๆ คุณพ่อ เล่นในงานแห่ภาค ทำขวัญ หรือแม่แต่งานศพก็ตาม จึงซึมซับมาเป็นตัวผมเอง จนกระทั่งเมื่อเข้าสู่มัธยมต้น คุณพ่อก็อยากให้ลูกก้าวหน้า จึงให้สอบเข้าเรียนที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ มาสอบครั้งแรกสอบไม่ได้ ต้องกลับไปเรียนโรงเรียนที่สุพรรณบุรีตามเดิม จากนั้นปีต่อมาได้มาสอบอีกครั้ง คราวนี้ผมได้ทำในสิ่งที่คุณพ่อหวังไว้ คือสามารถสอบเข้าวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้ การที่ผมได้เรียนดนตรีอย่างถูกต้องตามระบบ ทำให้ผมรู้ซึ่งถึงคุณค่าของดนตรีเป็นอย่างมาก”

ผู้เชี่ยวชาญ สถาพร เลือกรับเรียนทรมเป็ต โดยไม่เปลี่ยนเครื่องมืออื่นเลย เพื่อนร่วมรุ่นที่มีชื่อเสียงมีอยู่หลายคน เช่น อาจารย์ศุภชัย จันทร์สุวรรณ ศิลปินแห่งชาติ อาจารย์สุทิน ดวงเดือน กับอีกคนหนึ่งคืออาจารย์ฉลอง เขี่ยมยี่สุน ปัจจุบันเป็นหัวหน้ากลุ่มดุริยางค์สากล กรมศิลปากร “ในวัยเรียนผมไม่ได้เป็นเด็กเรียนเก่ง แต่โชคดีที่มีเพื่อน ๆ รัก มักจะได้รับให้เป็นหัวหน้าห้องเสมอ”

จากวิทยาลัยนาฏศิลป์สู่ข้าราชการ กรมศิลปากร...

ผู้เชี่ยวชาญ สถาพร บรรจู่เข้ารับราชการ ในสังกัดกองการสังคีต กรมศิลปากร เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๕ ในตำแหน่ง ดุริยางคศิลปิน (ศิลปินจัตวา) และก้าวหน้าในสายงานตามลำดับ จนเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๖ ได้รับตำแหน่งนักวิชาการละครและดนตรี ๙ ชช. (ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านดุริยางค์สากล) ถึงปัจจุบัน

ประสบการณ์การทำงานของผู้เชี่ยวชาญ สถาพร เริ่มจากการเป็นดุริยางคศิลปินปฏิบัติเครื่องมโหรีมเป็ตร่วมในวงดุริยางค์สากล กรมศิลปากร นับว่าเป็นบุคคลที่โชคดีที่มีโอกาสได้รับการถ่ายทอดความรู้ในด้านการอำนวยเพลงจากอาจารย์สุริยัน รามสูต และ ดร.ประทีภย์ ประทีปะเสน ซึ่งบุคคลทั้งสองท่านเป็นผู้อำนวยเพลงที่มีชื่อเสียงในยุคนั้น ต่อมาเมื่อได้รับการฝึกฝนจนชำนาญแล้ว จึงได้รับมอบหมายให้เป็นผู้อำนวยเพลง (conductor) ควบคุมการบรรเลงเพลงในวาระงานต่าง ๆ ได้แก่ งานพระราชพิธี งานรัฐพิธี งานเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม รายการแสดงทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งยังได้จัดทำโครงการสังคีตสังเวย กิจกรรมเยาวชนรักดนตรี และภาษาไทยกับเพลง เพื่อเผยแพร่ในสถานศึกษาอีกมากมาย นอกจากนี้ ท่านมีผลงานการบันทึกเสียง ผลงานการเรียบเรียงเสียงประสานกว่า ๔๐๐ เพลง และผลงานทางวิชาการ อาทิ

ผลงานการบันทึกเสียงเพลงพระราชานิพนธ์

ชุดที่ ๑ ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ และชุดที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๓๘

ผลงานการบันทึกเสียง : เพลงไทยประสานเสียง

- Portrait of Siam Volume I ปี พ.ศ. ๒๕๔๓
- Portrait of Siam Volume II ปี พ.ศ. ๒๕๔๔
- Portrait of Siam Volume III ปี พ.ศ. ๒๕๔๔
- เพลงจากพระราชานิพนธ์ รัก ปี พ.ศ. ๒๕๕๓
- เพลงศิลปากร : เพลงหลวงวิจิตรวาทการ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔

ผลงานการบันทึกเสียง เทป/ซีดี เพลงหลวงวิจิตรวาทการ

- เพลงหลวงวิจิตรวาทการ ๑๐๐ ปี ปี พ.ศ. ๒๕๕๑
- เพลงจากละคร เรื่อง มหาเทวี ปี พ.ศ. ๒๕๕๔
- เพลงจากละคร เรื่อง พระเจ้ากรุงธน ปี พ.ศ. ๒๕๕๕
- รวมเพลงเอก ๒๖ เพลงจากละครหลวงวิจิตรวาทการ ปี พ.ศ. ๒๕๕๖
- เพลงหลวงวิจิตรวาทการ รักชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ผลงานการบันทึกเสียงอื่น ๆ

- เพลงไทย ชุดทำนองไทย ผลงานของอาจารย์มนตรี ตราโมท
- เพลงพระพุทธรศาสนา วัดพระปฐมเจดีย์
- เพลงเทิดพระเกียรติ ชุด สถิตในหทัยราษฎร์ (ผลงานของอาจารย์ เสรี หวังในธรรม)

ผลงานทางวิชาการ

ได้แก่ หนังสือก่อนจะมาเป็นเพลง (เอกสารประกอบการเรียนรู้ด้านดนตรีสากล)

หนังสือ “ก่อนจะมาเป็นเพลง”

ผลงานทางวิชาการของคุณสถาพร นิยมทอง

ผลงานการบันทึกเสียง และผลงานการเรียบเรียงเสียงประสานของคุณสถาพร นิยมทอง

และจากประสบการณ์ที่คุณสถาพร นิยมทอง สัมผัสมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ชื่อของท่านประจักษ์แก่สายตาบุคคลทั่วไปที่ชื่นชอบการบรรเลงเพลงของกรมศิลปากร ท่านจึงได้รับเชิญเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานต่าง ๆ เป็นผู้ฝึกอบรมด้านดนตรีและ การขับร้อง ตลอดจนเป็นกรรมการพิจารณาคัดเลือกและตัดสินผลงานในการประกวดวงดุริยางค์สากล การประกวดขับร้อง การประกวดประพันธ์เพลงต่าง ๆ

โล่รางวัลและประกาศนียบัตร
ที่ได้รับจากการให้ความร่วมมือ
สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษาและสังคม

ลักษณะสำคัญของการเป็นผู้อำนวยเพลง...

ผู้เชี่ยวชาญ สถาพร ได้พัฒนาตนเองด้านดนตรี จนเป็นผู้อำนวยเพลงหลักของกรมศิลปากร ท่านบอกว่า คนที่จะเป็นผู้อำนวยเพลงได้นั้นต้องมีพื้นฐานในการวิเคราะห์บทเพลง สามารถควบคุมการบรรเลงได้ มีระบบการฟังอย่างถ่องแท้ เข้าใจในบทเพลงนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็บบทเพลง classic เพลง popular เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกกรุง เพลงไทยสากล ต้องรู้จักกระบวนการดำเนินเพลง หากนักดนตรีที่สามารถเขียนเพลงได้ ก็ย่อมเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของเครื่องดนตรี นอกจากนี้ ก็เป็นเรื่องของวิธีคิดในการเป็นผู้นำคน และนับว่าเป็นความโชคดีที่ได้มีโอกาสเล่นดนตรีกับเพื่อน ๆ ที่เป็นนักดนตรีของกองทัพบก กองทัพอากาศ และกองทัพเรือ ซึ่งมีส่วนสำคัญให้การเป็นผู้อำนวยเพลงของท่านเป็นไปอย่างแม่นยำ อีกทั้งได้เพิ่มพูนประสบการณ์มากขึ้นเรื่อย ๆ

แนวเพลงที่ถนัด...

“คุณครูสุริยัน สอนผมเสมอว่าให้ฟังเพลงที่อยู่รอบตัวเรา เพื่อจะได้ศึกษารูปแบบของเพลงแต่ละประเภท เช่นเสียงเพลงของจีนไม่เหมือนกับอินเดีย ถ้าเราฟังมาก ๆ ก็จะได้ประโยชน์ หากถามผมว่าชอบเพลงแนวไหน ตอบได้เลยว่าชอบทุกแนว แต่เวลาเราถ่ายทอดให้คนฟัง ก็ต้องวิเคราะห์ที่คนฟังว่าเขาต้องการอะไร จากประสบการณ์ส่วนตัวคิดว่าต้องสร้างความหลากหลาย อาจมีเพลงลูกทุ่งบ้าง ลูกกรุงบ้าง หรือเพลงประเภทอื่นสลับกันไป”

หลักในการทำงาน...

ตลอดระยะเวลาการทำงานของผู้เชี่ยวชาญ สถาพร ได้ทำหน้าที่หลายด้านไม่ว่าจะเป็นนักดนตรี งานด้านบริหาร งานด้านวิชาการ ส่วนหนึ่งของความภาคภูมิใจคือการได้เป็นผู้อำนวยการเพลงในงานรัฐพิธีต่าง ๆ ซึ่งกรมศิลปากรเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐที่มีหน้าที่จัดการแสดง และได้รับความไว้วางใจให้บรรเลงในงานที่จัดขึ้น ณ ทำเนียบรัฐบาลอยู่บ่อยครั้ง ในการเลือกเพลงนั้น ต้องทราบว่าเป็นเจ้าภาพ หรือประธานเป็นใคร เช่น หากเป็นแขกต่างประเทศก็ต้องมีเพลง host ที่บรรเลงให้ซึ่งกันและกันระหว่างประเทศ จากนั้นต้องประสานกับกระทรวงต่างประเทศว่าบทเพลงนั้น ๆ มีความถูกต้องหรือไม่ สิ่งเหล่านี้คือการเตรียมการอย่างคร่าว ๆ

ผู้เชี่ยวชาญ สถาพร มีหลักในการทำงานง่ายๆ โดยนำแบบอย่างมาจากอาจารย์ เสรี หวังในธรรม คือ ตรงต่อเวลา รักษาหน้าที่ มีน้ำใจ ซึ่งการตรงต่อเวลานั้น ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับวงดุริยางค์สากล เนื่องจากเป็นวงดนตรีที่ประกอบไปด้วยคนกลุ่มใหญ่ หากนักดนตรีไม่ให้ความร่วมมือ หรือตนเองไม่ตรงต่อเวลา เวลานั้นซ้อมดนตรีก็จะเป็นผล ฉะนั้นความสำเร็จของวงคือ การรักษาเวลา มีวินัย มีจรรยาบรรณของข้าราชการ การรักษาหน้าที่ของศิลปินี่สำคัญมาก นอกจากนี้ ก็ควรรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กับรุ่นน้อง ให้โอกาสกับเพื่อนร่วมงาน เนื่องจากการเล่นดนตรีเล่นคนเดียวไม่ได้.....ต้องมือองค์ประกอบ

วงดุริยางค์สากล กรมศิลปากรกับการพัฒนา...

ผู้เชี่ยวชาญ สถาพร ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า “เรื่องของดนตรีได้มีการพัฒนาโดยตัวเองอยู่แล้ว ปัจจุบันกรมศิลปากรมีคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถทันสมัยมาเป็นผู้นำวง ซึ่งกรมศิลปากรไม่แพ้ใครเลย เพียงแต่ขาดการประชาสัมพันธ์เท่านั้น”

ผลงานที่ภาคภูมิใจ...

ชีวิตการเป็นข้าราชการของผู้เชี่ยวชาญ สถาพร มีผลงานอย่างหลากหลาย เป็นผู้อำนวยเพลงมามากมายนับไม่ถ้วน ไม่ว่าจะเป็นงานประจำที่กรมศิลปากรจัดที่โรงละครแห่งชาติ งานที่สังคีตศาลาซึ่งเป็นการเล่นดนตรีกับประชาชนจริง ๆ และการได้ทำงานกับบุคคลภายนอก เป็นต้นว่า การนำวงไปเล่นในโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้และความบันเทิงแก่เยาวชน กิจกรรมเหล่านี้ท่านคิด และดำเนินการมาโดยตลอด ซึ่งเป็นงานที่ท่านรักทุกชิ้น บทเพลงที่เรียบเรียงเสียงประสานกว่า ๔๐๐ เพลง หรือเพลงที่แต่งขึ้นใหม่ ทุกเพลงถูกสร้างสรรค์ด้วยความตั้งใจ เพื่อให้กรมศิลปากรได้สืบสานต่อไป

...เส้นทางการทำงานของผู้เชี่ยวชาญ สถาพร นิยมทอง เป็นไปอย่างเรียบง่าย มีความมุ่งมั่นตั้งใจจริง รับผิดชอบงานในหน้าที่อย่างเต็มกำลัง และนี่คือบทสรุปของท่านผู้นี้ ที่ได้สร้างสรรค์ผลงานเคียงคู่กรมศิลปากรยาวนานเท่านั้น...

